

Er referens
ÅLR 2025/8095
Kristin Mattsson

Kontaktperson
Jonna Varsa, barnkonventionsansvarig
Lotta Angergård, verksamhetsledare

Ärende: **Remissvar gällande ett utkast till handlingsplan för hbtqi-personers lika villkor i det åländska samhället 2026–2031**

Rädda Barnen är en politiskt och religiöst obunden organisation som har barnkonventionen som grund i allt vårt arbete. Vårt uppdrag som barnrättsorganisation vid yttranden och i remissvar är att sätta fokus på barn och barns rättigheter. Enligt barnkonventionen är alla under 18 år barn.

Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen har berett ett utkast till handlingsplan för hbtqi-personers lika villkor i det åländska samhället 2026–2031. Syftet med handlingsplanen är att ge verktyg för att göra samhället mer tillgängligt, tryggt och inkluderande för hbtqi-personer och fungera som ett stöd vid planering av olika verksamheter. Denna handlingsplan syftar till att förstärka arbetet för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter på Åland och utgör en del av det systematiska arbetet för ett jämlikt samhälle med lika villkor för hbtqi-personer på Åland.

Barnkonventionen och barnrättskommittés rekommendationer till Åland

Enligt barnkonventionens artikel 2 om icke-diskriminering ska Åland respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i barnkonvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt. Åland ska också vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

FN:s barnrättskommitté betonar *alla ungdomars rätt att uttrycka sig fritt och rätt till respekt för sin fysiska och psykiska integritet, könsidentitet och framväxande autonomi. Kommittén fördömer påtvingandet av så kallade "behandlingar" i syfte att förändra sexuell läggning, samt påtvingad kirurgisk eller annan behandling av ungdomar som har en intersexvariation. Kommittén uppmanar konventionsstater att avskaffa sådant bruk, att*

avskaffa alla lagar som kriminaliserar eller på annat sätt diskriminerar enskilda på grund av deras sexuella läggning eller könsidentitet eller för att de har en intersexvariation, och att anta lagar som förbjuder diskriminering på dessa grunder. Stater bör även vidta verkningsfulla åtgärder för att skydda alla ungdomar som är homosexuella, bisexuella, transpersoner eller intersex från alla former av våld, diskriminering och mobbning genom att öka allmänhetens medvetenhet och genomföra åtgärder till skydd och stöd.¹

I sina senaste rekommendationer till Åland och Finland uttrycker FN:s barnrättskommitté en djup oro över fortsatt diskriminering av barn och unga, bland annat på grund av att de är lesbiska, homosexuella, bisexuella, transpersoner eller interkönade. Kommittén lyfter även oro över mobbning.

Barnrättskommittén lyfte fram flera rekommendationer som direkt handlar om hbtqi-barns rättigheter till Finland och Åland:

- **Arbete mot diskriminering och hatretorik:** Stärk arbetet mot all form av diskriminering, inklusive hatbrott och hatretorik.
- **Riktade åtgärder mot diskriminering av barn:** Intensifiera insatserna för att genom riktade strategier och program motverka diskriminering av barn i alla delar av samhället. Detta arbete bör ske i samverkan med civilsamhället samt med barn och unga själva, från tidig ålder.
- **Normförändrande och jämlikhetsfrämjande informationsinsatser:** Genomför informations- och medvetandehöjande kampanjer som främjar jämlikhet och bidrar till att förändra normer, attityder och beteenden som leder till diskriminering, särskilt diskriminering kopplad till bland annat sexuell läggning och könsidentitet.
- **Förebyggande av självmord bland utsatta barn, inklusive transbarn:** Stärk arbetet för att förebygga självmord bland barn, inklusive bland annat barn som inte identifierar sig med det kön som tilldelades dem vid födseln och transbarn.
- **Skydd för interkönade barns kroppsliga integritet och stöd för hela familjen:** Säkerställ att medicinska eller kirurgiska ingrepp som inte är medicinskt nödvändiga inte genomförs på interkönade barn, utan skjuts upp tills barnet själv kan ge sitt informerade samtycke. Säkerställ samtidigt tillgång till adekvat socialt, medicinskt och psykologiskt stöd samt rådgivning för interkönade barn och deras familjer.
- **Upprättelse och rättslig prövning för interkönade barn:** Säkerställ upprättelse och stöd till interkönade barn som har utsatts för onödiga medicinska eller kirurgiska ingrepp, inklusive irreversibla behandlingar som i vissa fall genomförts utan deras samtycke, genom att garantera att deras rätt till rättslig prövning inte begränsas av preskriptionstider.
- **Tillgänglig och anpassad psykisk hälsovård för utsatta barn:** Stärk tillgången till och kvaliteten på barn- och ungdomspsykiatriska insatser. Detta inkluderar att säkerställa att förebyggande och tidiga insatser är anpassade efter behoven hos särskilt utsatta grupper av barn, däribland hbtqi-barn såsom transgender och interkönade barn.

¹ <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/barnkonventionen/allmanna-kommentarer/allman-kommentar-nr-20.pdf>, punkter 33-34

- **Könsmedveten sexual- och reproduktiv hälsopolitik samt kompetenshöjning:** Anta en heltäckande och effektiv, könsmedveten sexual- och reproduktiv hälsopolitik för ungdomar samt höjer kunskapen hos hälso- och sjukvårdspersonal om hbtqia-barns och ungas hälsa, med särskilt fokus på transgenderungdomar.
- **Åldersanpassad och inkluderande sexualundervisning:** Säkerställ att alla barn får åldersanpassad undervisning i sexuell och reproduktiv hälsa som inkluderar kunskap om jämställdhet, sexuell mångfald, sexuella och reproduktiva rättigheter, ansvarsfullt föräldraskap, relationer samt förebyggande av våld.²

Åländska ungdomars perspektiv på hbtqia-frågor

Rädda Barnen har vid flera tillfällen samtalat med åländska ungdomar om hbtqia-frågor. Ungdomarna beskriver att utsatthet och även diskriminering fortfarande är vanligt förekommande, särskilt i skolmiljön, och att unga som identifierar sig som hbtqia+ kan känna osäkerhet kring om de är välkomna och accepterade.

Enligt ungdomarna förekommer diskriminerande språkbruk och en hård jargong i skolan och i fritidsverksamheter. De upplever också att vuxna inte alltid reagerar tillräckligt tydligt på kränkningar, ibland ignorerar eller förminskar problemen. Bristande resurser och kunskap hos skolpersonal, elev- och studerandehälsa, hälso- och sjukvård samt andra vuxna lyfts som en bidragande orsak.

Ungdomarna efterfrågar mer utbildning om hbtqia, diskriminering och bemötande, både för unga och vuxna. De betonar behovet av tydliga regler och konsekvenser vid diskriminering samt att vuxna behöver vara bättre förebilder och ingripa när kränkningar sker. Som ett trygghetsskapande förslag lyfter ungdomarna behovet av trygga mötesplatser för hbtqia+-unga, exempelvis särskilda trygga zoner i ungdomsverksamhet. Samtidigt lyfts behovet av stöd även till dem som diskriminerar.

Ungdomar har också lyft fram att transpersoner i dag behöver resa till fastlandet för att få tillgång till den vård de har rätt till. Också svårigheter att få läkarremiss på Åland för att komma vidare till behöriga kliniker på fastlandet har lyfts fram av ungdomar.³

² [CRC/C/FIN/CO/5-6](#), punkter 16 a-c, 18, 24 a-b, 32 b iii, 33 a-b. (egen översättning)

³ Bl.a. Regnbågsfika, augusti 2020; Rädda Barnens rekryteringsträffar mars 2023, [mars 2024](#) och [mars 2025](#).

Rädda Barnens kommentarer

Ålands skyldighet att följa barnkonventionen och beakta barnrättskommitténs rekommendationer

Rädda Barnen rekommenderar att Ålands ansvar enligt FN:s konvention om barnets rättigheter tydligare framgår i handlingsplanen. Särskilt bör artikel 2 om icke-diskriminering lyftas fram, eftersom den förpliktar det offentliga att säkerställa att alla barn får sina rättigheter tillgodosedda utan åtskillnad.

Rädda Barnen rekommenderar vidare att FN:s barnrättskommittés senaste rekommendationer till Finland och Åland (2023) redovisas i relevanta delar (se kapitlet ovan) och omsätts i konkreta åtgärder inom handlingsplanens berörda avsnitt, exempelvis under kapitlet om Ålands landskapsregering, då rekommendationerna riktar sig till staters och självstyrande områdens regeringar.

Rädda Barnen rekommenderar att det tydliggörs i handlingsplanen hur kopplingen mellan denna handlingsplan och den kommande barnstrategin för Åland ser ut.

Statistik om hbtqi-barn och -unga

På sida 7 i handlingsplanen står det att THL:s enkät *Hälsa i skolan*, som Åland deltar i, saknar rena hbtqi-frågor. Rädda Barnen vill här efterlysa ett förtydligande.

I de senaste frågeformulären 2025 (åk 8–9⁴ samt andra stadiet⁵) ingår frågor som handlar om hbtqi, bland annat om könsidentitet, sexuell läggning samt erfarenheter av diskriminering kopplad till kön, könsuttryck och sexuell läggning.⁶

Rädda Barnen rekommenderar att resurser avsätts för att analysera de åländska resultaten från *Hälsa i skolan* ur ett hbtqi-perspektiv. Det finns redan tillgängligt underlag i *Hälsa i skolan* som möjliggör fördjupad analys, men detta kräver prioritering och resurser. Analysrapporten *Utsatthetens bredd och djup* (2019 års data) är ett gott exempel på hur åländska resultat kan belysas utifrån bakgrundsfaktorer, inklusive sexuell läggning och könsidentitet. Rädda Barnen rekommenderar att en motsvarande fördjupad analys genomförs kontinuerligt och att detta skrivs in som en konkret åtgärd i handlingsplanen.

Rädda Barnen rekommenderar även att den senaste nationell statistik gällande hbtqi-ungdomar från *Hälsa i skolan* inkluderas som jämförelseunderlag i handlingsplanen och att landskapsregeringen uppmuntrar att nationella forskningsrapporter om *Hälsa i*

⁴ https://thl.fi/documents/155392151/190469363/ktk25_ylakoulu_lomake_SV_nettiin.pdf/df720e6a-be76-b70a-9833-f4d8f85c64a2/ktk25_ylakoulu_lomake_SV_nettiin.pdf?t=1747045783026

⁵ https://thl.fi/documents/155392151/190469363/ktk25_lukio_lomake_SV_netti.pdf/a5c07a81-e944-5ee9-9097-305f73bde7f2/ktk25_lukio_lomake_SV_netti.pdf?t=1747045826345

⁶ Frågor som finns med i frågeformulären 2025:

- Vilket kön känner du dig som?
- Har du blivit diskriminerad eller mobbad, det vill säga dåligt bemött, av andra på grund av följande saker under de senaste 12 månaderna i skolan eller på fritiden? (Alternativ: Kön, könsuttryck, ickebinär, agender; Sexuell läggning mm)
- Vilket av följande alternativ beskriver bäst din sexuella läggning för närvarande?

skolan publiceras på svenska.

Den senaste nationella analysen av *Hälsa i skolan 2025* gällande hbtqi-unga som tyvärr endast finns på finska visar att unga i köns- och sexuella minoriteter fortsatt har sämre hälsa och större utsatthet än andra unga. Exempelvis:

- Endast 62 % av unga i könsminoriteter känner sig trygga i skolan (jämfört med 86 % av samtliga i åk 8–9).
- Endast 52 % uppger att de kan vara sig själva i skolan (jämfört med 81 % av alla svarande).
- Mobbning och erfarenheter av sexuellt våld har ökat bland unga i köns- och sexuella minoriteter.⁷

Våld i ungas nära relationer

I handlingsplanen (s. 8) lyfts att våld i ungas partnerrelationer relativt nyligen har synliggjorts i forskning och praktik: "Brottsförebyggande rådet (Brå):s rapport "Våld i ungas parrelationer" (Brå 2021:15) visar att det finns stora kunskapsluckor på området våld i ungas parrelationer när det gäller bl.a. hbtqi-personer. Det handlar om att det saknas kunskap om våldets omfattning och karaktär, men också om att ett hbtqi-perspektiv ofta saknas i åtgärder och insatser på området, vilket understryks också i Sveriges hbtqi-plan Stolt och trygg (2025)."

Rädda Barnen ser det som mycket positivt att frågan uppmärksammas i handlingsplanen. Organisationen har under en längre tid efterfrågat ökad synlighet och åtgärder inom området. Däremot saknas tydliga och konkreta insatser riktade till unga, inklusive hbtqi-unga, i den nuvarande planen.

Rädda Barnen rekommenderar därför att handlingsplanen kompletteras med konkreta och riktade åtgärder mot våld i ungas nära relationer, inklusive med ett tydligt hbtqi-perspektiv. Bland annat behöver det säkerställas att yrkesverksamma som möter unga har kunskap om våld i ungas relationer och om särskilda utsatthetsmönster bland hbtqi-unga.

Rädda Barnen välkomnar landskapsregeringens beslut från 2025 att ge ålänningar möjlighet att anonymt och till lokalsamtalskostnad kontakta Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) stödlinje för transpersoner, samt införandet av Stödlinjen för män.

Under kapitlet *Hälsa och sjukvård* föreslås att information om stödlinjen för transpersoner ska spridas till personer som identifieras som utsatta för våld eller hot om våld. Rädda Barnen saknar dock ett tydligt ungdomsperspektiv i denna åtgärd, trots att behovet av särskilda insatser för unga lyfts i kapitlet om våld i nära relationer.

Vi rekommenderar därför att det tydliggörs att informationsinsatser om stödlinjer och annat stöd utformas och anpassas även särskilt för ungdomar, så att de är tillgängliga,

⁷ <https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/dd985164-e0e7-498a-9c66-1321e40d1764/content> (på finska)

begripliga och når unga i relevanta miljöer, exempelvis via skola, ungdomsverksamhet och digitala kanaler.

Hälsa och sjukvård

I handlingsplanen (s. 11) konstateras att det behövs mer kunskap om risk- och skyddsfaktorer för att kunna identifiera och förebygga den förhöjda risken för ohälsa bland hbtqi-personer. Under åtgärdsförslagen anges dock endast "Risk- och skyddsfaktorer, se text ovan", utan att det framgår hur kunskapen ska stärkas eller omsättas i praktik.

Rädda Barnen rekommenderar att det tydliggörs hur kunskap om risk- och skyddsfaktorer ska utvecklas, exempelvis genom riktad kartläggning, fortbildning, samverkan med sakkunniga aktörer mm.

I den föregående handlingsplanen (2019–2025) angavs att ÅHS skulle upprätta en intern plan för hbtqi-ärenden och återsrapportera till landskapsregeringen. Denna åtgärd anges som "Ej genomförd". I den nya handlingsplanen saknas motsvarande konkret åtgärd. **Rädda Barnen rekommenderar** att det tydliggörs varför den tidigare åtgärden inte genomfördes.

Handlingsplanen lyfter också fram enkätsvaren om att vårdpersonal bör fråga om könsidentitet och sexuell läggning i stället för att utgå från hetero- och cisnormativa antaganden. Denna erfarenhet och önskemål bekräftas i samtal som Rädda Barnen haft med unga. Ett respektfullt och inkluderande bemötande är centralt för tillgång till vård och förtroende för hälso- och sjukvården.

Rädda Barnen rekommenderar därför att de nuvarande åtgärdsförslagen gällande Hälsa och sjukvård (*Ha med hbtqi-perspektivet i jämställdhets- och likabehandlingsplanering. Kunskap om och stöd till hbtqi-personer ska beaktas i alla delar av vården. Säkerställ att alla anställda har tillräcklig kunskap om hbtqi.*) konkretiseras och tydliggörs. T.ex:

- Obligatorisk och återkommande fortbildning för vårdpersonal om hbtqi-kompetens och normmedvetet bemötande.
- Tydliga rutiner som säkerställer att personal frågar – inte antar.
- Att det tas fram lättillgänglig information om hur patienter kan anmäla osakligt eller diskriminerande bemötande.

Förebyggande insatser för psykisk ohälsa

I handlingsplanen konstateras att unga hbtqi-personer i studier utanför Åland uppvisar sämre psykisk hälsa än andra unga. Trots detta saknas ett tydligt åtgärdsförslag för perioden 2026–2031 som specifikt riktar sig till denna målgrupp inom hälso- och sjukvården. De åtgärder som nämns under utbildning och skola fokuserar främst på skolmiljö och mobbning.

Rädda Barnen rekommenderar att handlingsplanen kompletteras med förebyggande och riktade insatser för att stärka den psykiska hälsan hos hbtqi-unga på Åland.

Könsbekräftande vård

Handlingsplanen beskriver utmaningar kopplade till könsbekräftande vård i Finland, men innehåller inga konkreta åtgärdsförslag. Tidigare har Rädda Barnen tillsammans med andra civilsamhällesorganisationer lyft att processen på Åland kan vara långsam och otydlig innan man får remiss till de behöriga kliniker på fastlandet, samt att information om processen med utredningen av könsidentitet i Finland är inte lättillgänglig på svenska.⁸

Rädda Barnen rekommenderar att handlingsplanen tydliggör att det ska säkerställas att alla unga transpersoner får den information, hjälp och vård som de behöver och att de remitteras vidare till de kliniker som har behörighet i transfrågor.

Interkönade barns rätt till kroppslig integritet

Rädda Barnen konstaterar att handlingsplanen saknar information om interkönade barn och hur deras rätt till kroppslig integritet säkerställs på Åland.

Rädda Barnen använder begreppet "interkönade" i stället för "intersex", som annars är det vanligaste begreppet på svenska. Anledningen är att ordet "intersex" lätt kan förknippas med sexualitet, trots att det handlar om variationer i könsskarakteristika och inte om sexuell läggning. För att undvika missförstånd väljer vi därför begreppet "interkönade". Även Finlands barnombudsman använder begreppet "interkönade barn" på svenska.

Vi har tidigare lyft att det är ytterst viktigt att Åland säkerställ tydliga riktlinjer gällande interkönade barns rätt till kroppslig integritet samt säkerställ stöd och vård enligt behov för interkönade barn och deras vårdnadshavare.⁹

Rädda Barnen rekommenderar att åtgärder för att stärka och skydda interkönade barns rättigheter, i enlighet med FN:s barnrättskommittés rekommendationer till Finland och Åland, tydligt inkluderas i handlingsplanen inom de områden som faller under Ålands behörighet:

- Säkerställer att medicinska eller kirurgiska ingrepp som inte är medicinskt nödvändiga inte genomförs på interkönade barn, utan skjuts upp tills barnet själv kan ge sitt informerade samtycke. Staten bör samtidigt säkerställa tillgång till adekvat socialt, medicinskt och psykologiskt stöd samt rådgivning för interkönade barn och deras familjer.
- Säkerställer upprättelse och stöd till interkönade barn som har utsatts för onödiga medicinska eller kirurgiska ingrepp, inklusive irreversibla behandlingar

⁸ <https://raddabarnen.ax/app/uploads/2021/03/civilsamhallets-arbetsrapport-om-barns-rattigheter-pa-aland-mars2021.pdf> s. 55

⁹ <https://raddabarnen.ax/app/uploads/2021/03/civilsamhallets-arbetsrapport-om-barns-rattigheter-pa-aland-mars2021.pdf> s. 42-43

som i vissa fall genomförts utan deras samtycke, genom att garantera att deras rätt till rättslig prövning inte begränsas av preskriptionstider.

Utbildning och skola

I samtal med Rädda Barnen har ungdomar betonat vikten av att mobbning tas på allvar och att skolpersonal konsekvent reagerar på kränkande och diskriminerande språkbruk. Vi välkomnar därför åtgärdsförslaget *Kompetenshöjande åtgärder inom jämställdhets- och hbtqi- området hos lärarna och personalen. Säkerställ att alla har grundläggande kunskaper. Här kunde man använda sig av någon lättillgänglig digital utbildning eller något material med grundläggande information för grundläggande kunskaper.* I kapitlet nedan har vi även lagt till några exempel på digitala utbildningar.

Samtidigt vill vi uppmärksamma att skolpersonal ofta kan ha begränsat med tid för fortbildning. **Rädda Barnen rekommenderar** därför att det tydliggörs hur lärare och annan personal kan ges reella möjligheter att genomföra utbildning inom ramen för sin arbetstid.

Ungdomar har även lyft att gruppindelningar utifrån kön fortfarande förekommer i vissa skolsammanhang, inte enbart inom idrottsundervisningen. Vi välkomnar därför åtgärdsförslaget att undvika könsuppdelning, exempelvis på idrottslektioner.

Rädda Barnen noterar att hbtqia-frågor finns inskrivna i de åländska läroplanerna, särskilt inom hälsokunskap.¹⁰ Vi välkomnar även åtgärdsförslaget att se över sexualundervisningen, lärarnas kompetens och hur övrig undervisning stöder sexualundervisningen, samt att fortbildning och stöd ordnas vid behov. **Rädda Barnen rekommenderar dock** att åtgärden tydliggörs så att den omfattar all undervisning som berör hbtqia+-frågor, särskilt hälsokunskap och sexualundervisning.

Ungdomar har dessutom framhållit att externa aktörer som bjuds in till skolor, exempelvis från preventivmedelsrådgivning, behöver ha tillräcklig kunskap om hbtqi-frågor och ett normmedvetet förhållningssätt. **Rädda Barnen rekommenderar** därför att även externa utbildare som medverkar i sexualundervisning inkluderas i kompetenskartläggning och relevanta fortbildningsinsatser.

Länkar till konkreta tips, stöd och utbildningar

Rädda Barnen välkomnar länkar till konkreta tips, stöd och utbildningar som finns med i handlingsplanen. Vi välkomnar också landskapsregeringens materialbank på

¹⁰ I läroplanen för hälsokunskap i årskurs 5–6 anges som mål att handleda eleven att utveckla en grundläggande förståelse för normer, värderingar, jämlikhet och frågor kopplade till HBTQIA+. För årskurs 7–9 anges att eleven ska utveckla förståelse för normer, värderingar och jämlikhet kopplat till HBTQIA+-frågor ur ett historiskt, lokalt och globalt perspektiv. I Ålands lyceums läroplan behandlas mångfald i kön och sexuell läggning samt sexualitet, sexuell hälsa och sexuella rättigheter inom några obligatoriska kurser.

hemsidan.¹¹ Vi undrar vilka planer som finns för att informera om allt stödmaterial som redan finns, på ett tydligt och lättillgängligt sätt anpassad för olika målgrupper?

Rädda Barnen vill även tipsa om följande utbildningar och hoppas att landskapsregeringen kan inkludera dessa på materialbanken och sprida informationen vidare:

- Svenska Rädda Barnens Proud to stand with every child - grundkurs i barnrätt och hbtqi: <https://raddabarnen.onlineacademy.se/course/direct/11681> (För att genomföra kursen på Rädda Barnens Online Academy behöver man [skapa ett konto här](#).)
- Den nationella barnstrategins digitala utbildning om Barnets rättigheter – icke-diskriminerande småbarnspedagogik, skola och läroanstalt: <https://www.eoppiva.fi/sv/utbildningar/icke-diskriminerande-smabarnspedagogik-skola-och-laroanstalt/>
- THL:s Informationspaket om regnbågsbarn och -unga för den professionella: <https://thl.fi/sv/teman/jamstalldhet/framjande-av-jamstalldhet/informationspaket-om-regnbagsbarn-och-unga-for-den-professionella>

Stöd till föreningar

I kapitlet om Ålands landskapsregering på s. 10 står det ett åtgärdsförslag: Aktivt stöda verksamheter och föreningar som sprider expertkunskap eller som gynnar hbtqi-personers trygghet och delaktighet i samhället. Rädda Barnen undrar hur landskapsregeringen planerar göra detta?

Resurser för strukturerat och strategiskt arbete

I handlingsplanen lyfts fram att en utmaning med hbtqi-certifiering är att den kräver resurser, både personella och finansiella. Däremot saknas en analys av vilka insatser som kunde möjliggöra certifiering för fler aktörer, även utanför tredje sektorn.

Eftersom en stor del av handlingsplanens åtgärdsförslag handlar om kunskapshöjande insatser, och behovet av dessa betonas på flera ställen, vore det konsekvent att också tydligare lyfta fram strukturella åtgärder som kan skapa långsiktiga förutsättningar för ett systematiskt arbete. Det gäller särskilt insatser som kan möjliggöra ett strukturerat och strategiskt arbete med normkritik, likabehandling och mänskliga rättigheter i hela verksamheter – inte enbart som enskilda utbildningstillfällen.

Exempelvis kunde handlingsplanen belysa möjligheter till riktat ekonomiskt stöd, samordnade utbildningsinsatser, regionalt stödmaterial eller andra former av kapacitetsstärkande åtgärder som gör certifiering och motsvarande kvalitetsarbete mer tillgängligt för kommuner, myndigheter och privata aktörer.

¹¹ <https://www.regeringen.ax/demokrati-hallbarhet/tema-jamstalldhet-barn-unga/material-verktyg>

Genom att tydligare koppla resursutmaningen till konkreta lösningsförslag skulle handlingsplanen stärkas och bidra till mer likvärdiga förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart arbete med hbtqi-personers rättigheter och inkludering.

Uppföljning och fullföljandet av handlingsplanen

Vi noterar att åtgärdsförslag gällande uppföljning och fullföljandet av handlingsplanen finns under åtgärdsförslag gällande Socialvård och omsorg (s. 14), där det står att:

- Landskapsregeringen gör en uppföljning av denna hbtqi-plan vid ungefär halva tiden efter att den antagits, ca 2028-29, och arbetar aktivt (med bl.a. information och stöttning) för att de olika åtgärderna i planen ska fullföljas.

Rädda Barnen rekommenderar att planer gällande uppföljning och fullföljandet lyfts tydligt fram i ett eget kapitel i handlingsplanen.